

AFVAL BESTAAT WEL

Over verminderen, bijhouden, sorteren en verwijderen van afval

Afval is onvermijdelijk. Daarom is het nuttig na te denken over een afvalbeleid. Gelukkig hoef je het warm water niet uit te vinden. Met enkele belangrijke principes in het achterhoofd (zoals het maximaal voorkomen van afval en goed sorteren), kan je grote stappen zetten in het beheersen van het afvalprobleem. Ook wettelijk is er reeds veel vastgelegd. Zo bestaat er een onderscheid tussen huishoudelijk en bedrijfsafval en wordt sorteren steeds meer verplicht.

In deze tekst bekijken we wat voor onze sector van toepassing is, hoe we de principes best omzetten in de praktijk en welke hulpmiddelen ons kunnen verder helpen. Naast de theorie plaatsen we ook de praktijk. In hoeverre volgen we de wetgeving en zijn we met de afvalproblematiek bezig? De enquête die we in 2014 afnamen bij de uitbaters, bezorgt ons telkens het antwoord.

1. Omgaan met afval

Afval is een verzamelnaam voor materialen die we niet meer nodig hebben. Verpakkingsafval, etensresten, gebruikt frituurvet, lege batterijen, het zijn maar enkele voorbeelden van een bijna eindeloze lijst. Afval bestaat dus, daarover is geen twijfel.

Afvalplannen

In Vlaanderen, maar ook in de rest van Europa wordt veel afval geproduceerd. Kijk maar naar wat wekelijks op straat wordt gezet. Om dit in goede banen te leiden, verplicht Europa via de Europese Kaderrichtlijn Afval elke lidstaat om een plan op te stellen dat het beheer van afvalstoffen regelt. Vlaanderen heeft deze kaderrichtlijn omgezet in een uitvoeringsplan. Dit plan draagt de naam 'Uitvoeringsplan huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval' en geldt voor de periode 2016-2022.

Het uitvoeringsplan omvat meer dan de afvalverwerking op zich, het omvat alle acties die het materialenbeleid op lokaal niveau ondersteunen, door het stimuleren van preventie, hergebruik en selectieve inzameling, zowel bij gezinnen als bedrijven. Een uitvoeringsplan wil continuïteit brengen in het afvalbeleid, zorgen voor een uniformiteit en biedt een doorkijk naar het beleid op middellange termijn.

Een aardverschuiving brengt het plan niet teweeg. Op een verantwoorde manier omgaan met grondstoffen en materialen was en blijft nog steeds het uitgangspunt. Alleen wil het plan hierin nog verbeteringen aanbrengen met specifieke acties. Enkele van die acties hebben invloed op onze sector en worden verder in deze tekst toegelicht.

De circulaire economie

Vlaanderen wil de omslag maken van een lineaire economie naar een circulaire economie en kiest voor een economie die minder afhankelijk is van de import van grondstoffen, die materialen in gesloten kringlopen doet bewegen en die energiezuinig is.

Bij de circulaire economie zoals gedefinieerd en uitgewerkt door de Ellen MacArthur Foundation gaat veel aandacht naar trajecten inzake reparatie, hergebruik en delen. Deze zogenaamde binnenste “loops” van de circulaire economie (zie afbeelding) zorgen voor een effectieve beperking van het materiaalgebruik door verlenging van de levensduur van producten en genieten de voorkeur.

Voorkomen en herstellen

Voorkomen van afval blijft in alle opzichten de beste oplossing. Er worden geen grond- en hulpstoffen verbruikt. Als er geen afval is, moet er bovendien niets verwerkt, gestockeerd of opgehaald worden. Het is tevens de goedkoopste oplossing. Afval voorkomen kan door producten te (laten) herstellen zodat hun levensduur verlengd wordt. Vandaag is dit helaas geen evidentie. Vaak is het goedkoper een nieuw product aan te kopen, dan je oude te laten herstellen.

Delen

Sinds een aantal jaren duikt er een nieuwe trend op in onze maatschappij, de deelinitiatieven. Dit zijn vaak zeer diverse initiatieven, gaande van nieuwe multinationals als Uber en Airbnb tot kleinschalige initiatieven in buurten/wijken. Vaak worden producten aangekocht die we maar af en toe echt nodig hebben. Dit kan gaan van bijvoorbeeld aanhangwagens, tot gereedschap zoals een boor, grasmachine. Tussen jeugdverblijfcentra zou een deelsysteem voor dergelijke producten opgezet kunnen worden. Op die manier vermijden we afval en (vaak) dure aankopen.

Hergebruiken

Vele goederen kunnen, zonder te bewerken, nog een keer opnieuw gebruikt worden. Voorbeelden daarvan zijn tweedehands- en retourproducten. Als uitbater kan je dergelijke herbruikbare goederen brengen of laten ophalen door de lokale kringloopwinkel. Als je zelf[a1] iets nodig hebt, kan je ook in de winkel gaan snuisteren in plaats van een nieuw product te kopen.

Recycleren

Afvalstoffen worden opnieuw grondstoffen waaruit nieuwe producten gemaakt worden. Soms wordt afval een grondstof voor hetzelfde product (zoals bij gerecycleerd papier), soms voor een ander product (zoals de kunststoffen na recyclage verwerkt wordt tot kledij). Voor een goed recyclageproces is goed sorteren noodzakelijk. Daarnaast kan je zelf bij het aankopen van producten kiezen voor producten gemaakt van gerecycleerd materiaal. Zo dragen we met zijn allen een steentje bij tot hergebruik van grondstoffen en besparing op ontginning van nieuwe grondstoffen.

Door preventie, hergebruik en recyclage besparen we niet alleen op grondstoffen. Het beperken van het materiaalgebruik en het gericht inzamelen en recycleren van materialen zorgt ook voor een besparing aan CO2-emissies door minder ontginning van primair materiaal en door een verminderd energiegebruik bij de productie vanuit gerecycleerd materiaal. Een duurzaam materialenbeleid draagt dus ook bij aan de klimaatproblematiek. Spijtig genoeg slagen we er vandaag nog niet in om alle materialen in de kringloop te houden, sommige producten zijn (nog) niet te recyclen en moeten verwijderd worden.

Verbranden (met energierecuperatie)

Als afval moet verwijderd worden, geniet verbranden de voorkeur dankzij de modernste technieken die energierecuperatie mogelijk maken. Bovendien worden de meeste schadelijke stoffen ook geneutraliseerd door rookgasreiniging.

Storten

Tot slot hebben we nog het storten van afval. Absoluut te vermijden. Alleen niet recycleerbaar en niet brandbaar afval mag in Vlaanderen nog gestort worden.

[a2]

In de praktijk?

97% van de uitbaters van jeugdverblijven en kampeerterreinen geven instructies aan de groepen op het gebied van afval. Als we dit verder bekijken, geeft dit volgend plaatje.

<i>Hoe worden instructies verspreid?</i>	
<i>Mondeling</i>	<i>85 %</i>
<i>Via huishoudelijk reglement</i>	<i>78 %</i>
<i>Via infoborden</i>	<i>43 %</i>

<i>Waarover gaan deze instructies?</i>	
<i>Sorteren van afval</i>	<i>98 %</i>
<i>Verwijderen van afval</i>	<i>42 %</i>
<i>Beperken van afval</i>	<i>37 %</i>

We polsten ook naar ervaringen met de kringwinkel. Ongeveer 1/3 van de uitbaters gaat er materiaal kopen. Als het gaat om oude materialen weg te schenken aan de kringwinkel, is het verschil tussen zelfkook en volpension opvallend. Vermoedelijk is het materiaal dat in zelfkook niet meer bruikbaar is, tot op de draad versleten en goed voor het recyclagepark, terwijl het afgedankte materiaal in volpension nog bruikbaar is voor een tweede leven.

<i>Maak je gebruik van de kringwinkel?</i>		
	<i>Zelfkook</i>	<i>Volpension</i>
<i>Om afgedankt materiaal af te leveren</i>	<i>18 %</i>	<i>48 %</i>
<i>Om materiaal te kopen</i>	<i>35 %</i>	<i>38 %</i>

Groene Sleutel

De Groene Sleutel is een internationaal keurmerk voor milieubewuste toeristische verblijven. Jaarlijks behalen ongeveer 25 jeugdverblijfcentra de Groene Sleutel. Wie dit keurmerk aanvraagt, engageert zich om op een duurzame manier te werken. De criteria worden opgesplitst in verschillende rubrieken. Afval is er één van.

Het behalen van de Groene Sleutel is niet verplicht. Wil je echter nadenken over afvalbeleid, dan kunnen de Vlaamse criteria wel een inspiratiebron zijn. We overlopen een aantal criteria die betrekking hebben op afval:

- De uitbater informeert de medewerkers hoe het afval te sorteren. De medewerkers beschikken over een overzicht welk afval bij welke fractie hoort.
- Een huishoudelijk reglement, infoborden, een infofolder of posters/stickers sporen de bezoekers (liefst op een ludieke manier) aan het afval volgens de regels te sorteren.
- Alle afvalstoffen worden gesorteerd conform de wettelijke bepalingen en afgevoerd via de gemeente of via erkende firma's. De uitbater houdt een afvalstoffenregister bij. Er wordt voorzien in een gescheiden inzameling van de fractie GFT (groente-, fruit- en tuinafval).
- Wanneer je zelf instaat voor het afvaltransport, dan gebeurt dit op een veilige en milieuverantwoorde manier.
- Wegwerpbekers, -borden en -bestek worden structureel niet gebruikt of zijn gemaakt van composteerbare materialen.
- Gevaarlijke afvalstoffen worden op een veilige manier bewaard en afgevoerd naar het recyclagepark of een erkende verwerker.
- Verzorgingsproducten zoals zeep worden niet aangeboden in individuele verpakkingen. Worden ze toch aangeboden in individuele verpakkingen, dan moeten ze verpakt zijn in materiaal dat kan worden hergebruikt, gerecycleerd of biologisch afbreekbaar is.
- Verpakkingsafval wordt gereduceerd. Bij het serveren van voeding worden monoverpakkingen voor confituur, honing, koekjes, suikerklontjes ... vermeden.
- Papieren tafelkleden worden structureel niet gebruikt en er wordt gekozen voor herbruikbare servetten.
- Voedseloverschotten worden vermeden.
- Plastic wegwerpzakjes worden aan de bezoekers niet meegegeven (bijv. voor het meegeven van een picknick).
- De uitbater laat een extra milieu-audit uitvoeren of wint professioneel milieuvadvis in (bijv. een eco-efficiëntiescan: zie verder).

Meer info op www.groenesleutel.be.

2. Inzameling afvalstromen

[k3]

Huishoudelijk en bedrijfsafval

Ondanks alle inspanningen is een bepaalde hoeveelheid afval onvermijdelijk. Waar moet je met dit afval heen? Bij het ophalen van afval wordt een onderscheid gemaakt tussen huishoudelijk en bedrijfsafval. Echt industrieel afval valt niet onder het 'Uitvoeringsplan huishoudelijk en gelijkaardig bedrijfsafval' en wordt hier buiten beschouwing gelaten.

Huishoudelijk afval bestaat enkel uit afval dat voortvloeit uit de gewone huishoudens. Alle andere afval wordt beschouwd als bedrijfsafval. Het afval verbonden aan de activiteiten van een jeugdverblijf of kampeerterrein, is dus sowieso bedrijfsafval. In het bedrijfsafval wordt een onderscheid gemaakt tussen het vergelijkbaar en het gelijkaardig bedrijfsafval. Het vergelijkbaar bedrijfsafval is afval dat zowel naar samenstelling als naar hoeveelheid vergelijkbaar is met wat een gemiddeld gezin buiten zet. Gelijkaardig bedrijfsafval heeft wel dezelfde samenstelling als huishoudelijk afval, maar wordt in veel grotere hoeveelheden buitengezet.

Waarom dit onderscheid? Lokale besturen hebben, conform het materialendecreet, een zorgplicht voor het huishoudelijk afval. Voor bedrijfsafvalstoffen geldt die zorgplicht niet. De afvalstoffenproducent moet hiervoor zelf een regeling treffen. Hij kan daarvoor beroep doen op privaatrechtelijke inzamelaars of op lokale besturen. Kleine hoeveelheden bedrijfsafval mogen meegegeven worden met de huishoudelijke ronde. Vaak is het voor een afvalophaler immers niet duidelijk of een bepaalde afvalzak afkomstig is van een gezin of een bedrijf (bijv. een bakker die boven zijn winkel woont). Als lokale besturen echter ook de grote hoeveelheden bedrijfsafval (gelijkaardig) inzamelen, moeten ze aan bepaalde voorwaarden voldoen om een eerlijke concurrentie toe te laten. Niet alle lokale besturen zamelen daarom gelijkaardige bedrijfsafvalstoffen in.

Wie haalt het afval op?

Het onderscheid tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval heeft een invloed op de manier waarop het afval wordt ingezameld. De gemeente is verplicht het huishoudelijk afval in te zamelen. Voor het bedrijfsafval geldt die verplichting niet. Bedrijven, en dus in principe ook de jeugdverblijven en kampeerterreinen, moeten zelf instaan voor de inzameling en verwerking van afval. [a4]

Als de aard, samenstelling en hoeveelheid afval van het jeugdverblijf gelijklopend is met huishoudelijk afval, kan de gemeente of het intergemeentelijk samenwerkingsverband (de vroegere intercommunales) de ophaling toch voor haar rekening nemen. Voor die uitzondering heeft Vlaanderen wel een maximumhoeveelheid vastgelegd voor drie fracties. Voor restafval is dit maximaal 3 zakken van 60 liter of 22,5 kg per tweewekelijkse

ophaling, voor papier en karton is dit maximaal 1 m³/maand en voor PMD 4 zakken van 60 liter of 1 container van 240 liter per tweewekelijkse inzameling.

Voor de duidelijkheid: het ophalen van dit afval is een gunst en is absoluut geen verplichting voor de gemeente. Voor meer informatie neem je best contact op met de milieudienst.

Als de gemeente niet wil of kan instaan voor de ophaling van het bedrijfsafval, dan kan je enkel nog aankloppen bij een privébedrijf. Een lijst met geregistreerde inzamelaars en vervoerders staat vermeld op de website van OVAM. Een link vind je opnieuw op onze website [www.cjt.be/ondersteuning/afval\(water\)](http://www.cjt.be/ondersteuning/afval(water)).

In de praktijk?

Een grote meerderheid van de uitbaters schakelt privébedrijven in voor de afvalophaling, vaak in combinatie met ophaling door de gemeente. Uit onderstaande tabel blijkt dit vooral het geval te zijn in jeugdverblijfcentra die ook maaltijden aanbieden. Toch is ook in zelfkook 63 % van uitbaters aangewezen op privébedrijven.

<i>Wie haalt het afval op?</i>	<i>Zelfkook</i>	<i>Volpension</i>
<i>Gemeente</i>	<i>37 %</i>	<i>21 %</i>
<i>Privébedrijf</i>	<i>27 %</i>	<i>28 %</i>
<i>Gemeente + privébedrijf</i>	<i>36 %</i>	<i>51 %</i>

Administratie kan soms nog beter. 1/3 van de uitbaters die werken met een privébedrijf, heeft hiervan geen schriftelijk contract. Bij de uitbaters die wel over een contract beschikken, ontvangt 1/3 geen opsomming van de verplicht op te halen afvalstoffen.

Werken met een privébedrijf

Sinds 1 juli 2013 verplicht Vlaanderen bedrijven om een contract af te sluiten met een geregistreerde inzamelaar van gemengd bedrijfsrestafval. In dit contract moeten alle verplicht op te halen afvalstoffen (zie kader verder in de tekst) vermeld staan, samen met de wijze van inzamelen. Dit wil niet zeggen dat het privébedrijf daarom ook alle afvalfracties moet ophalen, maar op deze manier wordt wel duidelijk gemaakt wat er in het bedrijfsrestafval mag en welke fracties er selectief moeten worden gehouden.

Wie voor 1 juli 2013 reeds een contract had zonder de verplichte modaliteiten, zal het contract moeten hernieuwen om aan de verplichting te voldoen. Voor ondersteuning kan je terecht bij OVAM: zij stellen enkele modelparagrafen ter beschikking op hun website www.ovam.be/sorteermeer.be of via een mailtje naar sorteermeer@ovam.be, maar je kan uiteraard ook terecht bij je huidige geregistreerde afvalstoffeninzamelaar.

Er is slechts één uitzondering op de verplichting om dit contract af te sluiten. Daarvoor moet aan twee voorwaarden voldaan worden. Het restafval van het bedrijf is vergelijkbaar van

aard, samenstelling en hoeveelheid met huishoudelijke afvalstoffen. Deze hoeveelheid is begrensd op 3 restafvalzakken van 60 liter of 22,5 kg per tweewekelijkse ophaling. Bovendien moet deze maximale hoeveelheid worden ingezameld door de lokale besturen in één ronde met huishoudelijk afval.

Achttien om te sorteren

Net zoals burgers, zijn ook bedrijven verplicht om verschillende afvalfracties selectief in te zamelen.. De verschillende afvalfracties moeten afzonderlijk worden aangeboden. Enkel in geval van plaatsgebrek mogen de droge niet-gevaarlijke afvalfracties samengevoegd worden in één recipiënt, op voorwaarde dat de fracties elkaar niet contamineren en nadien opnieuw gesorteerd worden.

Wat zijn de achttien afvalfracties die selectief moeten ingezameld worden (volgens VLAREMA art.4.3.2.)?

- klein gevaarlijk afval van vergelijkbare bedrijfsmatige oorsprong
- glasafval
- papier- en kartonafval
- gebruikte dierlijke en plantaardige oliën en vetten
- groenafval
- textielafval
- afgedankte elektrische en elektronische apparatuur
- afvalbanden
- puin
- afgewerkte olie
- gevaarlijke afvalstoffen
- asbesthoudende afvalstoffen
- afgedankte apparatuur en recipiënten die ozonafbrekende stoffen of gefluoreerde broeikasgassen bevatten
- afvallandbouwfolie
- afgedankte batterijen en accu's
- houtafval
- metaalafval
- PMD-afval

Binnenkort wil Vlaanderen daar nog volgende afvalfracties aan toevoegen :

- harde plastics
- plastic folies
- piepschuim

De concrete datum van invoering is nog niet duidelijk.

Het identificatieformulier

Voor het transport van afval is een identificatieformulier nodig. Privébedrijven die het afval ophalen, zorgen vaak zelf voor dit formulier. Volgende gegevens worden opgevraagd: een uniek volgnummer, datum van ophaling en de identificatie van de afvalstoffenproducent, de inzamelaar, de vervoerder en de verwerker van afvalstoffen. Uiteraard mag ook informatie over de afvalstoffen niet ontbreken. Concreet wil men een omschrijving, het totale gewicht en de EURAL-code van de afvalstoffen (EURAL staat voor Europese Afvalstoffenlijst, wat een geharmoniseerde lijst is om afvalstoffen in de Europese Unie te coderen). Welke EURAL-codes je afval hebben, vind je terug op de website van OVAM.

Een identificatiebewijs is niet nodig voor ondernemingen met minder dan 10 werknemers die zelf hun afval (bijv. glas) naar een inzamelpunt (bijv. recyclagepark) voor afvalstoffen brengen. In dat geval is er wel een afgiftebewijs nodig. Een factuur wordt eveneens als afgiftebewijs aanvaard, zolang de gevraagde gegevens erop vermeld staan.

Het afvalstoffenregister

Elk bedrijf is verplicht om een afvalstoffenregister bij te houden. Met dit afvalstoffenregister wil OVAM een zo volledig mogelijk beeld krijgen van de diverse afvalstromen in Vlaanderen. Het afvalstoffenregister moet je niet op eigen initiatief, maar wel op vraag insturen. Het is dus belangrijk alle documenten (facturen, ontvangst- en afgiftebewijzen) goed bij te houden, dit gedurende 5 jaar.

Hoe dit register moet worden vorm gegeven, staat nergens vermeld. Belangrijk is dat alle gevraagde gegevens maandelijks worden aangevuld. Welke gegevens precies gevraagd worden, staat in het VLAREMA (Vlaams Reglement betreffende het duurzaam beheer van Materiaalkringlopen en Afvalstoffen), maar in de praktijk volstaat het om de identificatiebewijzen bij te houden, aangevuld met de andere afvalbewegingen waarvoor geen identificatiegegevens voor handen zijn.

In de praktijk?

Slechts 11 % van de uitbaters houdt een afvalregister bij. In huizen met volpension heeft één vierde een afvalregister, in zelfkook bedraagt dit aandeel 6 %.

De **aanvaardingsplicht**^[a5]

Voor afval bestaat in sommige gevallen een aanvaardingsplicht. Dit wil zeggen dat de invoerders of producenten verantwoordelijk blijven voor het afval dat door hun product ontstaat. Meestal richten de producenten hiervoor een vzw op die zich over de inzameling en verwerking ontfermt. Voorbeelden zijn Bebat voor batterijen of Recupel voor afgedankte elektrische of elektronische apparaten.

Het afval wordt op drie manieren verzameld. Wanneer de hoeveelheid afval voldoende groot is, wordt het gratis opgehaald. In andere gevallen kan je het afval terugbrengen naar de leverancier/winkelpunt. Sommige stromen kan je ook brengen naar het recyclagepark. Voor het inleveren van deze afvalstromen moet je geen bijdrage betalen of een nieuw product kopen.

Het VLAREMA legt de aanvaardingsplicht op voor volgende afvalstoffen:

- afgedankte voertuigen
- afvalbanden
- afgedankte elektrische en elektronische apparatuur
- afgedankte batterijen en accu's
- afgewerkte olie
- oude en vervallen geneesmiddelen: geen aanvaardingsplicht meer, moeten wel selectief ingezameld worden en naar de apotheker worden gebracht.
- afgedankte fotonvoltaïsche zonnepanelen

De terugnameplicht

Voor verpakkingen geldt er een terugnameplicht. Dit wil echter niet zeggen dat de producent verplicht is het afval ook effectief terug te nemen of te aanvaarden. De terugnameplicht verplicht de verpakkingproducent enkel om bepaalde recyclagepercentages te halen en die recyclage ook te financieren.

Om de recyclagepercentages te realiseren, werden Fost Plus en VAL-I-PAC opgericht. Fost Plus is het een erkend organisme voor de inzameling en recyclage van het huishoudelijke verpakkingsafval, VAL-I-PAC voor de bedrijfsmatige verpakkingen. Concreet kent VAL-I-PAC premies toe aan bedrijven die het verpakkingsafval sorteren. Ook als jeugdverblijf of kampeerterrein kan je van die premies genieten.

De premies

Efficiënt recycleren kan enkel door te sorteren aan de bron. Daarom wil VAL-I-PAC elk bedrijf dat nog niet sorteert, motiveren met een eenmalig opstartforfait van 100 euro.

Sorteren zorgt voor meerdere afvalfracties en dus meerdere afvalcontainers, met een hogere factuur als gevolg. Om tegemoet te komen in die kosten, kent VAL-I-PAC een containerpremie toe waarvan het bedrag verschilt naargelang het type container en de gebruiksduur. Ook voor plastic zakken, voor plastic folie of piepschuim worden premies uitbetaald.

Voor plastic en houten verpakkingsafval en voor plastic spanbanden komt er bovenop de containerpremie nog een recyclagepremie. die berekend wordt op het gewicht van het gesorteerde afval.

Hoe vraag je de premie aan?

VAL-I-PAC heeft de administratieve formaliteiten tot het absolute minimum herleid. Je moet enkel beroep doen op een bij VAL-I-PAC aangesloten afvalinzamelaar (operator^[k6]). Hij legt de voorwaarden uit om een premie te ontvangen en hij dient zelf uw aanvraag in bij VAL-I-PAC.

In de praktijk?

Slechts 4 % van de jeugdverblijven en kampeerterreinen ontvangen vandaag de premie.

3. Fost Plus aan het woord^[a7]

Fost Plus is een private organisatie die instaat voor de promotie, coördinatie en financiering van de selectieve inzameling, sortering en recyclage van huishoudelijk verpakkingsafval in België. Nu bedrijven verplicht zijn pmd-afval te sorteren, wil Fost Plus zijn expertise op communicatief en operationeel vlak met hen delen.

We legden een aantal vragen voor aan Ward Mertens en Greet Hofman van Fost Plus.

Wat wil Fost Plus precies bereiken?

Fost Plus wil iedereen het huishoudelijk verpakkingsafval (restafval, PMD, papier en karton) correct laten sorteren. Als we kijken naar de manier waarop mensen dit thuis doen, dan zijn we daarin kampioen. Gaan we buitenshuis, bijv. op kamp of weekend, dan zijn we daar niet altijd even bewust mee bezig. Daarom zetten we sinds enkele jaren sterk in op het buitenshuis sorteren. Onder de slogan 'hier sorteren we net als thuis' willen we ook bedrijven, scholen, sportverenigingen en jeugdverenigingen motiveren om goed te sorteren. Ook in enkele jeugdverblijven hebben we al pilootprojecten opgestart.

Hoe komt het dat we buitenshuis minder goed sorteren?

Eerst en vooral moet het mogelijk zijn om goed te sorteren en daar knelt nu nog vaak het schoentje. Bovendien moet er duidelijk gecommuniceerd worden over sorteren. Daarnaast ervaren we dat er buitenshuis soms een zekere laksheid kan optreden, zeker wanneer we in vakantiesfeer zijn. Dan willen mensen de sleur van elke dag doorbreken en hebben ze geen zin in regeltjes. Ook de betrokkenheid buitenshuis is minder. Als er buitenshuis fout gesorteerd wordt, draagt men daar vaak de gevolgen niet van, thuis wel. Als je bijv. fout afval in de PMD-zak stopt, dan is de kans reëel dat de afvalophaler de zak voorziet van een sticker en laat staan. Dit willen we thuis vermijden, in een jeugdverblijf is dit probleem voor de uitbater.

Als uitbater sta je dan toch machteloos?

Niet altijd. Het komt erop aan om van sorteren een gewoonte te maken. Om dit te bereiken, mag het van de groep geen extra inspanning vergen. Als we nu op terreinbezoek gaan om

de afvalsortering op te starten of te optimaliseren, valt bijv. op dat sorteren niet overal kan of stroef verloopt omdat afvalrecipiënten ontbreken. Afhankelijk van de ruimte moet je 'afvaleilandjes' voorzien met minstens twee (rest en PMD) of meer (papier en karton, GFT ...) afvalbakken. Is er maar één recipiënt, dan is sorteren gewoon onmogelijk.

Zijn diverse recipiënten een garantie op goed sorteren?

Het plaatsen van meerdere recipiënten in eilandopstelling (steeds restafval samen met PMD en/of andere afvalfracties) is een eerste belangrijke voorwaarde, maar veel staat of valt ook met een goede communicatie. Het absolute minimum is dat de recipiënten duidelijk voorzien zijn van instructies. Daarnaast is het zeker ook voor jeugdverblijven belangrijk om voldoende infoborden te voorzien, bijv. bij afvaleilanden op strategische plaatsen (de inkom, de keuken, de eetzaal ...).

Als we kampioen zijn in sorteren, dan weten we toch hoe het moet?

Dit klopt voor de Vlaamse groepen, al stellen we vast dat ondanks de uniforme en duidelijke sorteerregels er nog altijd fouten gemaakt worden. Groepen uit het buitenland kennen de sorteerregels dan weer niet. Daarom zijn de infoborden nuttig: ze nemen de twijfels bij de groepen weg en ze leren buitenlandse groepen goed sorteren.

Vergt het lezen van infoborden niet te veel inspanning van groepen in een vakantiesfeer?

De infoborden zijn zeer visueel en bevatten zo weinig mogelijk tekst. Welke afbeeldingen erop staan, hangt af van de plaats waar ze worden uitgehangen. In de keuken zal je bij de PMD-afvalbak bijv. een blikje ravioli afgebeeld zien, maar in een dagzaal of slaapzaal niet. Zo beperk je de hoeveelheid informatie en de inspanning om de inhoud te verwerken.

Zijn er nog tips die het sorteren aanmoedigen?

Een uniformiteit in kleurgebruik en communicatie verhoogt de motivatie. Daarom gebruiken we qua stijl dezelfde infoborden in zowel de scholen, de bedrijven, de jeugdlokalen enz. We splitsen de opmaak wel wat toe op de doelgroep waar we ons naar richten. Verder is het belangrijk dat de gecreëerde afvaleilanden netheid uitstralen. Die netheid zorgt voor respect en een hogere motivatie om te sorteren.

Voor groepen is een recyclagepark soms wel, dan weer niet toegankelijk; de afvalzakken hebben diverse kleuren; de ophaalrondes verschillen enz. Zou het ook niet eenvoudiger zijn om het Vlaamse afvalbeleid te uniformiseren?

Hoe uniformer hoe beter, maar het is niet altijd mogelijk of het is moeilijk afdwingbaar. Zelf gebruiken we bijv. in onze communicatie voor PMD de blauwe kleur, maar dit kunnen we niet aan elke gemeente opleggen. De nieuwe app Recycle! (sinds 1 januari 2014 beschikbaar voor iOS en Android) kan wel helpen om groepen wegwijs te maken. Op basis van het verblijfsadres krijgen groepen toegang tot informatie over het lokale recyclagepark, de ophaalrondes, de wijze van sorteren e.d. Wie de app downloadt, krijgt onmiddellijk alle informatie op maat. |

[a8]

Is het dan aangewezen om te sanctioneren voor foutief sorteren?

Neen, maar je kan met het principe 'de vervuiler betaalt' wel het vermijden en sorteren van afval stimuleren. Omgekeerd is een forfaitair bedrag voor afval een straf voor wie weinig

afval maakt en/of goed sorteert. Dit is niet meer van deze tijd. Reken de effectieve kostprijs van afval daarom door en maak restafval duurder dan de andere afvalfracties.

In jeugdverblijfcentrum De Kluis in Sint-Joris-Weert vond het eerste pilootproject plaats. Hoe werd dit geëvalueerd?

Het is een goed voorbeeld. Groepen die er verblijven, moeten gedurende het ganse verblijf sorteren. Hoe ze precies moeten sorteren, staat vermeld in het huishoudelijk reglement en is op het domein aangeduid met onze infoborden. Ook is gezorgd voor voldoende en verschillende afvalrecipiënten.

Voor de groepen vertrekken, wordt het afval gecontroleerd. Werd het afval gedurende het kamp niet goed gesorteerd, dan moeten ze opnieuw sorteren. Aan het inzamelpunt (waar de containers staan) is daarvoor een sorteertafel voorzien met een groot infobord.

Door de geleverde inspanningen zijn de sorteeresultaten positief. Het hersorteren door de groepen blijft beperkt.

Na het sorteren moet het afval worden opgehaald. Voor sommige uitbaters is dit een probleem. Welke oplossingen kunnen jullie aanbieden?

Fost Plus is niet verantwoordelijk voor de ophaling van afval. Toch is het frustrerend als het probleem van ophaling het sorteerproces dwarsboomt. De geproduceerde hoeveelheid afval speelt een rol. Daarom adviseren we uitbaters om contact op te nemen met hun ophaaldienst, een privaatrechtelijke inzamelaar of de gemeente of intercommunale om samen naar oplossingen te zoeken.

Bedankt voor de tips!

Voor meer informatie over Fost Plus, sorteren en recycleren van huishoudelijk verpakkingsafval: www.fostplus.be.

In de praktijk?

1 % van alle jeugdverblijven en kampeerreinen sorteert helemaal niet. Alle fracties verdwijnen dan bij het restafval. Alle andere jeugdverblijven sorteren wel.

<i>Wat wordt het meest gesorteerd?</i>	
<i>Glas</i>	<i>97 %</i>
<i>Papier en karton</i>	<i>96 %</i>
<i>Pmd</i>	<i>96 %</i>
<i>Groente-, fruit- en tuinafval</i>	<i>78 %</i>
<i>Gebruikte olie en vetten</i>	<i>62 %</i>
<i>Gevaarlijke afvalstoffen</i>	<i>39 %</i>
<i>Plastiek folie</i>	<i>24 %</i>

87% van de uitbaters maakt gebruik van het recyclagepark. Er worden hoofdzakelijk gevaarlijke afvalstoffen, gebruikte dierlijke en plantaardige olie en vetten, glas en groot huisvuil afgeleverd.

4. Afval kost geld

Wie een gedetailleerd overzicht van de afvalkost wil, moet de volledige materiaalkringloop bestuderen. De afvalkost is nl. meer dan alleen de kost van het verwijderen van afval.

De totale afvalkost kan je opsplitsen in drie soorten kosten. Er zijn de afvalkosten op factuur. Dit zijn de kosten verbonden aan het ophalen en verwerken van het afval. Deze kosten zijn in de meeste jeugdverblijven gemakkelijk te traceren. Verder moet je ook het verlies van grond- en hulpstoffen opnemen. Dit is de kostprijs van de grond- en hulpstoffen die niet renderen. In de keuken gaat dit bijv. over voedseloverschotten. Tot slot zijn er nog de fabricagekosten die je kan toewijzen aan het afval. Het gaat hier zowel over de productiekosten (bijv. energieverlies bij het bereiden van voedseloverschotten) als over de beheerskosten (bijv. tijdsbesteding door personeel voor afvalbeheer en -transport).

Om de totale factuur van afval binnen de perken te houden, staat het vermijden van afval centraal. Want enkel het vermijden van afval heeft een positieve invloed op zowel de factuurkost, de grond- en hulpstoffenkost als de fabricagekost.

Vermijd je maximaal afval, dan kan je de afvalkost ook nog beperken door maximaal te sorteren. De inzameling van gesorteerde fracties is vaak goedkoper dan de inzameling van restafval. Hoe meer afval je kan sorteren, hoe goedkoper. Tot slot moet je de prijzen onder de afvalstoffeninzamelaars vergelijken. Dit kan je bijv. telkens doen als het contract komt te vervallen. Zo ben je zeker dat je (nog steeds) bediend wordt aan de beste voorwaarden.

Welke vragen kunnen een doorslag geven bij de keuze voor een afvalstoffeninzamelaar?

- Kan je zelf de frequentie van lediging bepalen?
- Kan er ondanks een contractuele vaste frequentie van lediging (bijv. 2 ledigingen per maand) toch een lediging geannuleerd worden?
- Welke kosten zijn er aan een annulatie verbonden?
- Wanneer moet je annuleren? Bijv. 48u vooraf?
- Hoe snel kan een extra lediging gerealiseerd worden?
- Wat is de kostprijs voor een extra lediging?
- Kan het tijdstip van lediging vrij bepaald worden? Bijv. geen ledigingen bij groepswissels?
- Is mijn afvalverzamel punt vlot te bereiken met de vrachtwagen?
- Kan er een prijsgarantie gegeven worden voor de duur van het contract?
- Is er een flexibele houding t.o.v. overgewicht en extra volume?
- Wat is de meerprijs voor overgewicht en extra volume?.
- Kunnen we jaarlijks een overzicht krijgen van het aantal ledigingen en betalingen?

In de praktijk?

52 % van de jeugdverblijven in volpension kennen de jaarlijkse totale afvalkost. Toch blijkt dit beperkt te zijn tot de afvalkosten op factuur. De tijdsinvestering van medewerkers voor afvalbeheer en -transport wordt slechts in 9 % van de jeugdverblijven meegerekend. De aankoopkost van voedsel dat bederft wordt slechts bij 4 % meegerekend.

Bij zelfkook wordt afval doorgerekend aan de verblijvende groepen in 75 % van de gevallen. De prijs van afval is dan in 87 % van de gevallen vooraf gekend door de jeugdgroepen. 30 % van de uitbaters rekenen een forfait aan. Als geen forfait wordt aangerekend, hangt in 93 % van de gevallen de prijs af van de hoeveelheid afval.